

STORTINGET

Innst. 270 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:135 S (2019–2020)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Mona Fagerås, Solfrid Lerbrekk og Katrine Boel Gregussen om en norsk offentlig utredning om seksuell trakassering

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å få kunnskap og innhente ny forskning om seksuell trakassering i Norge og gi anbefalinger om tiltak mot dette, i alle samfunnsområder og sektorer, med et gjennomgående maktperspektiv. Utvalget bør være sammensatt av forskere og representanter fra partene i arbeidslivet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Odd Omland og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, Marianne Haukland, lederen Kristin Ørmen Johnsen og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Silje Hjemdal, fra Senterpartiet, Åslaug Sem-Jacobsen, fra Sosialistisk Venstre-

parti, Freddy André Øvstegård, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, mener kampen mot seksuell trakassering er en av de store likestillingsutfordringene i Norge i dag. Metoo-kampanjen satte for alvor søkelyset på det strukturelle problemet med trakassering, som henger sammen med skeive kjønnsrollemønstre og mangel på likestilling. Det praktiske arbeidet med å sette en stopper for problemet har knapt begynt. Skal metoo-kampanjen få de varige endringene den bad om, kreves det politisk handling. Komiteen viser til viktigheten av opprettelsen av lavterskeltilbudet for ofre for seksuell trakassering hos Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Tall fra en rekke undersøkelser viser at problemet med trakassering, seksuell trakassering, trusler og vold er stort, spesielt i de typiske kvinneyrkene, innenfor handel og service, hotell og restaurant, samt pleie og omsorg. Det er etter komiteens mening nødvendig og ønskelig å få en samlet oversikt over dette samfunnsproblemet, samt faglig funderte forslag til tiltak for å forebygge slik trakassering samt til hvordan man kan ivareta og behandle ofrene for dette, på en bedre måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter derfor forslaget om å få en NOU om seksuell trakassering i det norske samfunnet, og vil legge til at utredningen også skal omfatte alle typer trakassering samt trusler og vold.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti er enige i at seksuell trakassering er et omfattende problem for kvinners muligheter i arbeidslivet, og viser til at de nordiske likestillingsmi-

nistrene har vedtatt en flerårig forskningssatsing om seksuell trakassering i arbeidslivet i Norden.

Etableringen av et lavterskeltilbud var en viktig milepæl i arbeidet mot seksuell trakassering. Diskrimineringsnemnda er gitt myndighet til å håndheve saker om seksuell trakassering og til å ilegge oppreisning og erstatning. Likestillings- og diskrimineringsombudets veilednings- og hjelpetilbud er i tillegg styrket, fordi vi ønsker at disse sakene skal løses på lavest mulig nivå.

Det er viktig å fremheve at utfordringene med seksuell trakassering ikke utelukkende handler om de tradisjonelle kvinneyrkene. Regjeringen ønsker et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked og jobber med en strategi for et mindre kjønnsdelt utdannings- og arbeidsliv. Den skal legges frem i 2021. Skal vi lykkes med dette målet, må også problemstillinger knyttet til seksuell trakassering adresseres bredt.

Byggenæringen er et godt eksempel på at det er behov for større kjønnsbalanse i flere deler av arbeidslivet. Kun to prosent av byggarbeiderne i Norge er kvinner. At det er så få kvinner i denne næringen, kan være med på å begrense karrierevalg til unge som skal velge utdanning og yrke. Skal vi få flere kvinner inn i byggenæringen, trenger vi attraktive arbeidsplasser som tar likestilling på alvor.

Komiteen er av den oppfatning at en NOU om seksuell trakassering vil være en unødig omvei. Man har i dag mye kunnskap om omfanget, og det viktige nå er en systematisering og rask oppfølging. Komiteen deler synet til forslagsstillerne om at det er behov for systematisering av kunnskap, en gjennomgang av ulike arbeidsfelt og sektorer i samfunnet, og tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering. Seksuell trakassering er et alvorlig samfunnsproblem som mange utsettes for, og derfor bør man utarbeide en stortingsmelding om temaet.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding med en bred gjennomgang av ulike arbeidsfelt og sektorer i samfunnet, der det foreslås tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering i det norske samfunnet. Arbeidet må omfatte alle typer trakassering, samt trusler og vold.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at lavterskeltilbudet for seksuelt trakasserte nå har fått virke en stund. Det er etter disse medlemmers mening ønskelig med en bred orientering om hvordan arbeidet går, samt hva som eventuelt trengs av forbedringer i lavterskeltilbudet. Disse medlemmer ber derfor regjeringen redegjøre grundig for virksomheten og dens rammevilkår i forbindelse med revidert statsbudsjett 2021.

Disse medlemmer peker på at Likestillings- og diskrimineringsombudet gjør et fremragende arbeid landet rundt for å forebygge seksuell trakassering, gjennom opplæring og bevisstgjøring. Disse medlemmer mener dette arbeidet bør styrkes økonomisk.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke støtten til Likestillings- og diskrimineringsombudets arbeid mot seksuell trakassering, i forbindelse med revidert statsbudsjett for 2021.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet understreker at det i saker om seksuell trakassering er den eller de enkelte som utøver trakasseringen, som er ansvarlig. Derfor bør fokus være på å stoppe slik adferd fra de enkeltmennesker som utøver uakseptabel adferd. Disse medlemmer viser til at problemet også må møtes av arbeidsgiver, arbeidskolleger og andre. Forebygging og gode arbeidsmiljø er viktig for å forhindre slik adferd. Disse medlemmer viser også til at lavterskeltilbud til de som mener seg utsatt for seksuell trakassering, er et godt verktøy.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at når metoo-bevegelsen en gang for alle har slått fast at seksuell trakassering er et samfunnsproblem, må det også møtes med tiltak på samfunnsnivå. Likevel har den politiske handlingen mot seksuell trakassering i stor grad uteblitt.

Disse medlemmer viser til at et hinder for den videre politiske kampen mot seksuell trakassering er manglende systematisk kunnskap og forskning. Kartlegginger viser at kunnskapsgrunnlaget om seksuell trakassering i Norge er magert. Det er behov for både mer kunnskap og anbefalinger om hva som kan gjøres for å bekjempe seksuell trakassering. Dette gjelder for eksempel hvordan HMS-arbeidet bør forebygge seksuell trakassering på arbeidsplassene, hvordan gjøre det enklere å varsle, og hvordan midlertidighet og svakt sikkerhetsnett kan gjøre de som rammes sårbare.

Disse medlemmer viser til at den store likestillingsutredningen fra Skjeie-utvalget hadde tiårsjubileum i 2019. Skjeie-utvalget ga oss kunnskapen og redskapene vi trengte i politikken for å føre likestillingskampen videre med fornyet styrke. Nå er det på tide å løfte den systematiske innsatsen mot seksuell trakassering igjen.

Disse medlemmer viser til at Skjeie-utvalget konkluderte slik i 2012:

«Utvalget har i utredningen påpekt store mangler ved kunnskapsgrunnlaget om vold og trakassering. Det mangler nasjonale omfangsundersøkelser både når det

gjelder seksuell trakassering blant barn og unge, og når det gjelder omfang av voldtekt. Det vil si at vi mangler grunnleggende kunnskap om utsatthet på avgjørende viktige sårbarhetsfelt hva gjelder barn og unge mennesker. Dette er forhold som også er påpekt av FNs kvinne-diskrimineringskomité. Det mangler kunnskap om forholdet mellom faktisk forekomst av trakassering og overgrep, og de saker som når rettsapparat og hjelpeapparat. Dette er i seg selv et problem for politikkutvikling på feltet.»

Disse medlemmer viser til at siden den gang har metoo-bevegelsen forandret mye. Man vet en del om seksuell trakassering, som at det handler om maktulikhet og utnyttning. Man vet hvor hardt det rammer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til høringsinnspillet fra JURK, som støtter representantforslaget, og som påpeker at kunnskapsgrunnlaget må favne vidt. Forskning og tiltak må ikke begrenses til kun å gjelde akademia og kulturliv. Forekomsten av seksuell trakassering blant grupper som ikke tar like stor del i det offentlige ordskiftet, må også fanges opp. Seksuell trakassering kan arte seg annerledes blant innvandrere, trykdemottakere og urfolk, enn det som er typisk for majoritetsbefolkningen.

Disse medlemmer understreker at det følgende er særlig viktig for det foreslåtte utvalgets mandat og sammensetning:

- Utvalget bør ha bred variasjon i nedslagsfelt som kulturlivet, akademia, helse, osv., og se særlig på maktperspektivet på tvers av ulike felt.
- Utvalget bør være forskersammensatt, med representanter fra partene i arbeidslivet.
- Utvalget bør som en del av sitt arbeid innhente både eksisterende forskning og bestille ny relevant forskning for utredningen.
- Utvalget bør foreslå både konkrete, feltspesifikke anbefalinger til tiltak og større overordnede tiltak.
- Utvalget bør få en sekretariatsfunksjon uavhengig av departementene.

Disse medlemmer understreker at en systematisk og kunnskapsbasert innsats mot seksuell trakassering på ingen måte står i motsetning til umiddelbare tiltak basert på det vi allerede vet. Derfor viser disse medlemmer til Sosialistisk Venstrepartis Representantforslag 75 S (2017–2018) med 12 konkrete tiltak, flere av dem vedtatt av Stortinget, blant annet å instruere regjeringen til å endelig innføre en lavterskelbehandling av saker om seksuell trakassering i Diskrimineringsnemnda. Disse medlemmer ser ikke det store behovet for et såkalt hurtigarbeidende utvalg slik statsråden varsler i sitt brev til komiteen av 30. september 2020, da de umiddelbare tiltakene bare er å gjennomføre. Det som derimot mangler, er å løfte arbeidet mot

seksuell trakassering slik som en norsk offentlig utredning vil gjøre.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å få kunnskap og innhente ny forskning om seksuell trakassering i Norge og gi anbefalinger om tiltak mot dette, i alle samfunnsområder og sektorer, med et gjennomgående maktperspektiv. Utvalget bør være sammensatt av forskere og representanter fra partene i arbeidslivet.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti merker seg at de rød-grønne partiene på den ene siden ber om en bred orientering, i forbindelse med revidert statsbudsjett for 2021, om hvordan arbeidet går etter at lavterskeltilbudet for seksuelt trakasserte har fått virke en stund. På den andre siden ber de samme partiene allerede nå om økte bevilgninger i samme budsjett, før man har fått den orienteringen man ber om.

Disse medlemmer merker seg også at de rød-grønne partiene mener den politiske handlingen mot seksuell trakassering i stor grad har uteblitt. Disse medlemmer viser til at regjeringen har mange målrettede innsatser som er med på å forebygge og bekjempe handlinger som begrenser kvinners liv. Når det gjelder den mer langsiktige innsatsen på feltet, har regjeringen flere handlingsplaner med omfattende tiltak. Disse medlemmer viser til handlingsplan mot vold i nære relasjoner som svært viktig. I den handlingsplanen skal arbeidet videreutvikles gjennom forebygging, bistand og beskyttelse, straffeforfølgning, kunnskap og kompetanse.

I handlingsplanen mot voldtekt er det fem innsatsområder med til sammen 33 ulike tiltak. Her prioriteres forebygging, lett tilgjengelig hjelp og tiltak for god etterforskningskvalitet. Disse medlemmer ønsker å vise til opptrappingsplanen mot vold og overgrep. I den rettes innsatsen særlig mot de unge, gjennom innføring av opplæringsmateriell om voldsrelaterte tema i barnehage og skoler på norsk og samiske språk og innføring av opplæringsprogrammet «SNAKKE», som gjør voksne bedre i stand til å avdekke vold.

Disse medlemmer viser til at Norge har et godt utgangspunkt for å fortsette arbeidet med et likestilt samfunn. Norge er et av verdens mest likestilte land. For tredje år på rad er vi nummer to i verden. Forskjellen mellom kvinner og menn er enda mindre i 2019 enn den var i 2018.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen øke støtten til Likestillings- og diskrimineringsombudets arbeid mot seksuell trakassering, i forbindelse med revidert statsbudsjett for 2021.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å få kunnskap og innhente ny forskning om seksuell trakassering i Norge og gi anbefalinger om tiltak mot dette, i alle samfunnsområder og sektorer, med et gjennomgående maktperspektiv. Utvalget bør være

sammensatt av forskere og representanter fra partene i arbeidslivet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding med en bred gjennomgang av ulike arbeidsfelt og sektorer i samfunnet, der det foreslås tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering i det norske samfunnet. Arbeidet må omfatte alle typer trakassering, samt trusler og vold.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 23. februar 2021

Kristin Ørmen Johnsen

leder

Anette Trettebergstuen

ordfører

Statsråden

Stortinget - Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
20/3658-

Dato
30. september 2020

Dokument 8:135 S (2019-2020) om en norsk offentlig utredning om seksuell trakassering

Jeg viser til forslaget fra representantene Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Mona Fagerås, Solfrid Lerbrekk og Katrine Boel Gregussen om en norsk offentlig utredning om seksuell trakassering.

Forslag:

"Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å få kunnskap og innhente ny forskning om seksuell trakassering i Norge og gi anbefalinger om tiltak mot dette, i alle samfunnsområder og sektorer, med et gjennomgående maktperspektiv. Utvalget bør være sammensatt av forskere og representanter for arbeidslivet."

Svar:

Omfang av seksuell trakassering

Seksuell trakassering er et alvorlig samfunnsproblem som krever aktiv innsats både for å avdekke omfang, for å forhindre at seksuell trakassering skjer, for å veilede personer som er utsatt for seksuell trakassering og for å behandle saker om seksuell trakassering. Omfanget av seksuell trakassering er omfattende. Spesielt unge kvinner er utsatt.

Statistisk sentralbyrås (SSB) levekårsundersøkelse om arbeidsmiljø viser at 4 prosent av alle sysselsatte 18-66 år jevnlig ble utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet i 2019. En beregning fra SSB viser at dette tilsvarer ca. 114 000 personer.

Langt flere kvinner enn menn er utsatt; 8 prosent blant kvinner, 2 prosent blant menn. Unge kvinner er mest utsatt. Hele 17 prosent av kvinner i alderen 18-24 år er utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet. Etter SSBs beregning tilsvarer dette 24 000 sysselsatte kvinner.

Denne undersøkelsen er tatt opp to år etter at #metoo startet, og viser urovekkende nok at seksuell trakassering ikke har avtatt i det norske samfunnet. Tallene er om lag de samme som ved siste måling i SSB, som var i 2016.

Seksuell trakassering finner sted på alle samfunnsområder. Undersøkelser fra ulike sektorer viser samme tendens som SSB-undersøkelsen - stabile eller også økende tall over seksuell trakassering og at kvinner utsettes i langt større grad enn menn.

De nordiske likestillingsministrene har vedtatt en flerårig forskningssatsing om seksuell trakassering i arbeidslivet i Norden, med oppstart 2021.

Seksuell trakassering er forbudt

Seksuell trakassering er forbudt. Det fastslår både likestillings- og diskrimineringsloven (§ 13) og arbeidsmiljøloven (§ 13-1). Et forbud har vist seg å ikke være nok.

Lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering og antall saker

Diskrimineringsnemnda ble 1. januar 2020 etablert som et kostnadsfritt lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering. Nemnda er gitt myndighet til å håndheve forbudet mot seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven. De er videre gitt myndighet til å ilegge oppreisning i saker om seksuell trakassering innenfor arbeidslivet.

Vi har fått tall over totalt antall saker til behandling i Diskrimineringsnemnda siden loven trådte i kraft. Oversikten viser at:

- Fem saker er avsluttet uten avgjørelse (innebærer at klager ikke har fulgt opp saken når nemnda har bedt om ytterligere informasjon)
- Tre saker er avvist
- En sak er henlagt
- Fire saker er foreløpig ikke behandlet

Det lave antall saker kan tyde på at lavterskeltilbudet ikke er godt nok kjent blant personer som opplever seksuell trakassering.

Veiledning og hjelpetilbud til personer som utsettes for seksuell trakassering

Det er viktig at personer som utsettes for seksuell trakassering får tilbud om profesjonell veiledning. Likestillings- og diskrimineringsombudets veilednings- og hjelpetilbud til personer som utsettes for seksuell trakassering er derfor styrket. Likestillings- og diskrimineringsombudet veileder både enkeltpersoner og arbeidsgivere om rettigheter og plikter i konkrete trakasseringssaker. I tillegg kurser ombudet arbeidsgivere om hvordan de kan jobbe forebygge seksuell trakassering på arbeidsplassen.

Forebygge og hindre seksuell trakassering

Som leder på en arbeidsplass, i en organisasjon og i en utdanningsinstitusjon er man pålagt å jobbe aktivt for å forebygge seksuell trakassering. Dette følger direkte av likestillings- og diskrimineringsloven paragraf 13. Av loven følger også at offentlige myndigheter har en plikt til å forebygge seksuell trakassering, og at alle arbeidsgivere innenfor sin virksomhet skal søke å hindre seksuell trakassering.

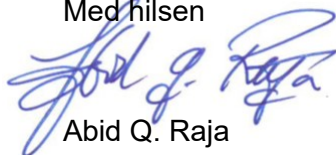
Det er utviklet metoder for å kartlegge og forebygge seksuell trakassering. Dette er viktige verktøy i kampen mot seksuell trakassering. Jeg nevner her kort Arbeidsgiverportalen, som har informasjonssider om hva arbeidsgivere skal foreta seg i saker om seksuell trakassering på arbeidsplassen, kampanjen *Sammen setter vi strek for seksuell trakassering* som er et verktøy for forebygging og håndtering av seksuell trakassering på jobb, at elever i det nye læreplanverket skal lære om seksualitet og kjønn og det å kunne sette grenser og respektere andres, samt merkeordningen Balansemerket mot seksuell trakassering i kulturlivet.

Anbefaling

Til tross for #metoo, lovforbud mot seksuell trakassering, lavterskeltilbud for saker om seksuell trakassering, og klare plikter og metoder for å forebygge og hindre seksuell trakassering ser det ikke ut til at omfanget av seksuell trakassering reduseres. Seksuell trakassering er et omfattende problem for kvinners muligheter i arbeidslivet. 24 000 unge sysselsatte kvinner (beregnet tall) har blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet, kommentarer eller lignende, månedlig eller mer i 2019. Det kan ikke fortsette.

Jeg er derfor enig med forslagsstillerne i at det er behov for ytterligere tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering. Jeg tror imidlertid ikke et offentlig utvalg er rett medisin. Det tar for lang tid. Vi har kunnskap om omfanget. Seksuell trakassering er et alvorlig samfunnsproblem som for mange utsettes for. Vi må derfor handle raskt og få på plass tiltak. Jeg vil derfor vurdere å sette ned et hurtigarbeidende ekspertutvalg i kampen mot seksuell trakassering. Vi skal ha et samfunn fritt for seksuell trakassering. Da må det settes inn forebyggende tiltak som kan supplere dagens tiltak mot et vedvarende samfunnsproblem. Et hurtigarbeidende ekspertutvalg vil kunne foreslå målrettede forebyggende tiltak.

Med hilsen

Abid Q. Raja

